

kenlijk als naïef waren."

VEEL intellectuelen zijn op z'n minst met de CP „opgetrokken”. Velen van hen hebben trouwens iets ongenaakbaars à la Robespierre.

„De communistische partij is niet werkelijk het probleem geweest. Het was het streven naar zuiverheid van de intellectuelen. Het streven naar het volmaakte, een verjongde geschiedenis, het afschaffen van de oude wereld. Het zoeken naar een nieuwe mens. In het noorden kent u dat niet. Dat is onze geschiedenis waarmee we moeten leven en die we hebben moeten bezweren.”

Het woord avant-garde wilt u niet meer horen.

„Nee natuurlijk niet. Er zit iets afschuwelijk militair in dat woord. Avant-garde ten opzichte van wat, van wie, op basis van welke rechten, welke vóórrechten? Het is een woord dat een fors deel van het totalitaire en terroristische onderbewustzijn van de twintigste eeuw meesleept. Een avant-gardist is altijd een terrorist. Omdat hij op de geschiedenis vooruit zou lopen, meent hij daaruit rechten te ontfangen die de ander achteraan niet heeft. Die moet volgen of verdwijnen.”

U propageert matiging.

„Natuurlijk. Een jaar of wat geleden heb ik in Le Testament de Dieu een lofzang op de kleine burger geschreven. Dat was meer dan een provocatie. Ik ben voor matiging.”

Dat kun je van Sartre niet zeggen. Toch heeft u een zwak voor hem.

„Weer de genegenheid van de romancier. Ik heb Sartre pas een jaar of tien geleden voor het eerst gelezen. Mijn generatie las Sartre niet. Wij lasen Foucault. Nee, Sartre las ons. Excusez mijn arrogantie.”

Maar u begint uw film met Sartre.

„Omdat zijn dood het begin van het einde is. Het einde van de klassieke intellectueel.”

Bent u de nieuwe intellectueel „van het derde type”.

„Nee, nee, dat ben ik niet maar ik zou 'm graag willen zijn.”

Voor buitenlanders heeft u veel weg van een typische Franse intellectueel; briljant, erudiet, verbaal zeer begaafd, maar ook iemand die bombastische taal niet schuwt. . .

Een schampere lach. „Dat is opmerkelijk. Opmerkelijk om typisch voor wat dan ook te zijn. Maar u als buitenlands waarnemer zult dat beter weten.”

U heeft veel bewondering voor Malraux. Hij heeft gedurfd in de Spaanse burgeroorlog. . .

„Jazeker gedurfd. Hij had moed. . .”

Was hij een romanticus?

„Nee dat geloof ik niet. Hij was een kille beschouwer en een pessimist. Daar houd ik van. Hij was een liefhebber van Baudelaire, ik ook. En hij was een held! Zijn er veel intellectuelen die je een held kunt noemen?”

Bent u een romanticus? Zo wordt u